

ירושלים, כ"ג כסלו תשע"א  
30 נובמבר, 2010

1. בפרוטוקול זה להלן מתוארת כוונת התקשרות לביצוע מיזם ללא כוונת רווח. ככל שיש ספק אחר המסוגל ומעוניין לספק את השירותים, עליו לפנות בדואר אלקטרוני לכתובת: [meitalb@pmo.gov.il](mailto:meitalb@pmo.gov.il) או באמצעות פקס מס' 02-6547066 לידי מרכז ועדת המכרזים, גבי מיטל בן נון, והפנייה תועבר לבחינת ועדת המכרזים.
2. פרוטוקול ועדת המכרזים אינו מהווה התקשרות או התחייבות להתקשרות כלפי מאן דהוא. התקשרות תיעשה אך ורק על ידי הוצאת הזמנה ו/או הסכם חתומים על ידי מורשי החתימה המוסמכים לחייב את המדינה.

פרוטוקול ועדת מכרזים מיום 17.5.10  
פרוטוקול מס' 67/10

נוכחים: מר אהרון אזולאי, המנהל הכללי, יו"ר  
מר מאיר פרץ, סגן ראש תחום בנאי"מ בטיחות, גהות ותעבורה במשרד רהמ"ש, חבר  
רו"ח שי מילמן, סגן חשב המשרד, חבר  
עו"ד סורל הרלב, היועץ המשפטי, חבר  
גבי קרינה קליגר, ראש תחום תקציבים, חברה  
עו"ד אורית בקר, עוזרת ליועמ"ש, משקיפה  
מר שלום בוחבוט, ראש תחום, משקיף  
גבי מיטל בן נון, מרכזת ועדת מכרזים

מיזם משותף לביצוע מחקרים בתחום הזיקנה עם מכון הרצג לחקר הזיקנה

רצ"ב בקשה שהגיש מר שלום בוחבוט, ראש תחום.

נוכח הגידול במספר הזקנים ושיעורם באוכלוסייה, תהליך שימשך גם בשנים הבאות, המשרד מבקש לפתח את תשתית הידע בנושא הזקנה, ובכלל זה הוא מעוניין לקדם מחקרים שונים בתחום ובהפצת ידע בנושא הזקנה לאנשי המקצוע בתחום. מר בוחבוט מסביר כי התשתית שתוכן תשמש ליצור הבנה והבנייה של התהליכים החברתיים, דמוגרפיים ותרבותיים, אשר ישמשו בסיס להשוואה בין לאומית.

לצורך כך, המשרד מעוניין להתקשר עם מכון הרצג לחקר הזיקנה לביצוע מחקרים בתחום הזקנה זאת, בדרך של פטור ממכרז לפי תקנה 303, כך שמכון הרצג לחקר הזיקנה יעמיד סכום שלא יפחת ממחצית תקציב המיזם.

מר בוחבוט מצוין בבקשתו כי למיטב ידיעתו פועלים כיום בישראל שישה גופי מחקר המבצעים מחקרים בתחום הזקנה: מכון הרצג באוניברסיטת תל אביב; מרכז רב תחומי לחקר הזקנה באוניברסיטת בן גוריון; אוניברסיטת חיפה; מכון לחקר הזקנה ויזמות חברתי בבית ברל; מרכז הידע לחקר הזקנה באוניברסיטה העברית; והאגודה הישראלית לגרונטולוגיה. בוצעה פנייה לכל הגופים לביצוע מיזם משותף במימון ממשלתי של עד 50%, וגובשו נושאי מחקר רלוונטיים עם הגופים המעוניינים (למעט מרכז הידע לחקר הזקנה באוניברסיטה העברית עימו כבר קיימת התקשרות בנושא). רצ"ב אישור מר בוחבוט בעניין.

בהתאם לאמור לעיל, מבוקש כי ועדת המכרזים תאשר התקשרות במיזם משותף עם מכון הרצג לחקר הזיקנה לביצוע ארבעה מחקרים המתמקדים בנושאים הבאים: מניעת בדידות ובידוד אצל זקנים; התנדבות של בני הגיל המתקדם בבתי ספר; השוואת התערבויות למניעת הידרדרות אצל זקנים הסובלים מבעיות זיכרון; השפעת תכניות הכנה לפרישה על ההסתגלות לאחר הפרישה. מחקרים אלו ישמשו לצורך פיתוח מודלים להפחתת בדידות בקרב קשישים, הבנת מודלים קיימים וכן כלים לשיפור מדיניות יישום התוכניות המתמקדות באוכלוסיית הזקנים ובגישור הבין דורי.

המיזם ילווה על ידי ועדת היגוי. ככל שתמומש אופציה לשנה נוספת, הכוללת הכנת מחקרים נוספים, אלו יאושרו על ידי ועדת ההיגוי בכפוף לאישור תקציבי על ידי חשב המשרד.

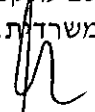
סגן החשב עבר על תקציב המיזם והעיר הערותיו. לא מאושר תשלום בגין רכיב השתתפות בישיבות ועדה מייצגת כן מאושר לכלול בתקציב תקורה עד 5.67%, בתנאי שסך התקציב הכולל לא ישתנה ובתנאי שבוצעו ההתאמות הנדרשות באישור חשב המשרד. מצורף תקציב מעודכן לכל אחד מהמחקרים, הסך הכולל (השתתפות שני הצדדים) של המיזם עומד על סך של 702,558 ₪.

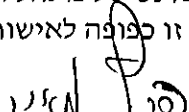
ועדת המכרזים קובעת כי ביחס לרכישות שיבוצעו במסגרת המיזם לרכיבים שאינם מתכלים (כגון מחשב נייד), בהסכם עם מכון הרצג יובהר כי המשרד הוא הבעלים במשותף של הציוד שישמש עבור הפרויקט בלבד וכי בסיום הפרויקט המכון ימסור למשרד מחצית מהציוד.

ועדת המכרזים סבורה כי ההתקשרות לפי תקנה 3(30) לתקנות חובת המכרזים הנה מתאימה בנסיבות העניין נוכח העובדה כי נערכה פנייה לכל גופי המחקר המבצעים מחקרים בתחום הזיקנה כמפורט בדברי ההסבר של מר בוחבוט וכן לנוכח נכונותו של מכון הרצג לחקר הזיקנה להעמיד ממקורותיו לא פחות ממחצית העלות של המחקרים המבוקשים.

#### הוחלט:

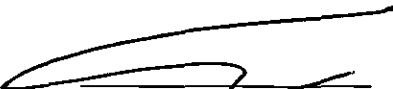
בהתאם לתקנה 3(30) הועדה מאשרת התקשרות במסגרת מיזם משותף עם מכון הרצג חקר הזקנה בסך של עד 351,279 ₪ (כולל מיסים) על פי העקרונות המפורטים לעיל. תקופת ההתקשרות תהא שנה עם אופציה למשרד להארכת תקופת ההתקשרות בשתי תקופות נוספות בנות שנה כל אחת. הכל בכפוף לכך שמכון הרצג לחקר הזקנה יעמיד סכום שלא יפחת ממחצית עלות ביצוע המיזם, שההתקשרויות שיבוצעו במסגרת הפרויקט יהיו כפופות לדיני המכרזים ולאחר שפורסמה הודעה באתר האינטרנט של מינהל הרכש לפי תקנה 3 לתקנות חובת המכרזים ובכפוף לתנאים הנזכרים בה. החלטה זו כפופה לאישור ועדת הפטור המשרדית.

  
קרינה קליגר

  
מאיר פרץ

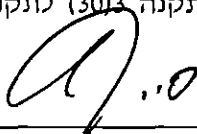
  
אהרון אזולאי

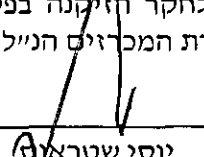
  
שי מיכמן

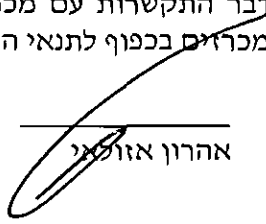
  
אורית בקר

#### אישור ועדת הפטור המשרדית

לאחר עיון בפרוטוקול ועדת המכרזים הני"ח - ועדת הפטור המשרדית מאשרת את ההחלטה הני"ח בדבר התקשרות עם מכון הרצג לחקר הזיקנה בפטור ממכרז לפי תקנה 3(30) לתקנות חובת המכרזים בכפוף לתנאי החלטת ועדת המכרזים הני"ח.

  
סורל הרלב

  
יוסי שטראם

  
אהרון אזולאי



## המשרד לענייני גמלאים

יום שני די סיון תש"ע

17 מאי 2010

### הקדמה לכלל הבקשות למיזמים משותפים עם גופי המחקר בתחום הזקנה

#### מחקר וישום בתחום הזקנה

#### רקע

מספר הזקנים בעולם הולך וגדל ומספרם מוערך כיום בכ-600 מליון איש המונים כ-10% מאוכלוסיית העולם. התחזיות מדברות שעד שנת 2050 יגיע שעורם באוכלוסיה ל-21%. בארץ התחזיות התמוגרפיות מצביעות על גידול באוכלוסיית הזקנים בשנת 2020 ל-15% מכלל האוכלוסיה גידול דרמטי זה מייצג את השינוי הדמוגרפי המשמעותי ביותר באוכלוסיה בהיסטוריה האנושית. זהו גם אחד ההישגים הגדולים של האנושות המציב גם אתגרים גדולים לעולם. הזדקנות מוגדרת על ידי ארגון הבריאות העולמי כתהליך של שינוי מתקדם במבנה הביולוגי, הפסיכולוגי והחברתי של הפרט.

השינוי הדמוגרפי הזה מחייב בניית תשתית שתאפשר מתן מענה לצרכים השונים של אוכלוסיה זו בתחומי הבריאות, הדיור, הבטחת ההכנסה, תכנון אקטוארי, התחבורה והשירותים האישיים והחברתיים כדי להבטיח איכות חיים לאוכלוסיה זו. כל אלה מחייבים התבססות על ידע מוכח. המחקר על בגרות וזקנה, על מכלול היבטיו, הוא תחום מחקר חדש יחסית שקיבל תנופה רבה במהלך 20 השנים האחרונות. הדבר בא לידי ביטוי בעושר של פרסומים, אם זה כתבי עת או ספרים בתחום ספציפי זה. יש לנו היום הרבה יותר נתונים ובסיס יותר מוצק של ידע העשוי לשרת את כל מי שעוסקים בפרקטיקה בתחומי, הבריאות, המשפט, הפסיכולוגיה, העבודה הסוציאלית או הסיעוד. יחד עם זאת חשוב להמשיך ולפתח גישה בינתחומית כדי לקדם וליישם תיאוריה, מדיניות ופרקטיקה. לצורך זה נדרש שיתוף פעולה בין חוקרים ומחנכים באקדמיה לבין מתכננים, מנהלים ואנשי פרקטיקה כדי לאגם את הידע המצטבר

---

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,  
טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034  
Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,  
Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

ברמות השונות ולהפוך אותו לידע שימושי ולפרקטיקה טובה. על אנשי המקצוע השונים לראות את הדברים מעבר לדיסציפלינות והאסטרטגיות המסורתיות על מנת לפתח תשתית כוללת שתסייע בפיתוח שיטות ופרקטיקות המתבססות ומחזקות ערכים תרבותיים המקדמים את הרווחה של הזקנים מכל הקבוצות האתניות והתרבותיות, ודבר זה נכון לגבי מדינת ישראל שהיא ארץ של קיבוץ גלויות.

המשרד לענייני גמלאים מאז הקמתו עוסק בפיתוח מיזמים ותוכניות בכל תחומי החיים של האוכלוסיה הזקנה בישראל במטרה לשפר את איכות חיו של הזקן החל מהצרכים הבסיסיים ועד להגשמה עצמית.

יחד עם זאת רואה המשרד חשיבות עליונה בקידום מחקרים בתחום הזקנה וישומן זאת לנוכח תחזיות דמוגרפיות המצביעות על גידול משמעותי כאמור והצורך בזיהוי מוקדם של צרכי אוכלוסיית הזקנים בישראל והערכות מתאימה של תשתיות, דיור, בריאות תכנון פנסיוני-אקטואריה, תחבורה, מתן שירותים חברתיים ותרבותיים.

זאת בנוסף לקידום חקיקה או תקנות מתאימות וגיבוש מדיניות כוללת בתחום הזקנה בישראל.

לאור התפתחויות אלה בתחום עולה החשיבות של שילוב ידיים בין האקדמיה לבין השדה, בין אנשי מחקר והוראה לבין קובעי מדיניות ומטפלים בדיסציפלינות השונות בכל הרמות. שיתוף פעולה כזה יכול להניב רווחה גדולה יותר לאוכלוסיית הזקנים.

### פניה לגופי המחקר

המשרד פנה באופן יזום אל כל הגופים העוסקים בחקר הזקנה בישראל במטרה לפתח מיזמים משותפים בתחומי המחקר, כנסים, סימנריונים והפצת הידע בקרב אנשי מקצוע, סטודנטים, זקנים ובני משפחותיהם וכלל הציבור.

המשרד הציע לכל גוף לגבש תוכניות משותפות בהיקף של עד 700,000 ₪ באופן שהגוף יעמיד מחצית מהתקצוב, דהיינו 350,000 ₪.

---

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,  
טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034  
Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,  
Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

הגוף היחידי אליו לא היתה פניה מצידנו הינה למרכז הידע לחקר הזקנה באוני  
העברית וזאת בשל התקשרות קיימת בינם לביננו.

### גופי מחקר

כיום ישנם שישה גופים העוסקים בחקר הזקנה בישראל והם :

- מרכז לחקר הזקנה – אוניברסיטת העברית.
- המרכז הרב תחומי לחקר הזקנה –אוניברסיטת בן גוריון
- בת ברל- המרכז לחקר הזקנה ויזמות חברתית
- אוניברסיטת חיפה –המרכז לסטנדרטים, מוגבלויות ובריאות בזקנה –רשות  
המחקר .
- מכון הרצג- אוניברסיטה ת"א
- האגודה הישראלית לגרנטולוגיה

גופים אלו עוסקים בפיתוח מחקר בסיסי וישומי בתחום הזקנה המיועד לקדם את  
הידע המדעי שיאפשר לקדם את שיפור איכות חייהם של הזקנים ורמת השירותים  
המסופקת להם.

בנוסף, עסוקים גופים אלו בהפצת הידע העדכני ביותר הקיים בארץ ובעולם בתחומי  
הגרנטולוגיה והגריאטריה בקרב מעצבי מדיניות, מספקי שירותים, אנשי מקצוע  
בתחום והציבור הרחב.

כל הגופים נענו לפניית המשרד.

אופן ההתקשרות עם גופים אלו יהיה ע"י העמדת 50% מימון עצמאי אל מול 50%  
שהמשרד יעמיד בהתאם לסעיף 3(30) לחובת המכרזים .

מגישה הבקשה : שלום בוחבוט

---

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,  
טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034  
Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,  
Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

יום חמישי כ"א סיון תש"ע

03 יוני 2010

### אל ועדת המכרזים

#### הנדון: פניה למכונני/גופי המחקר בתחום הזקנה.

הרני להצהיר, כי פניתי לכל גופי המחקר בתחום הזקנה בהצעה לביצוע מיזם משותף.

הגופים הם:

מכון הרצג-אוני ת"א

מרכז רב תחומי לחקר הזקנה –אוני בן גוריון

אוני חיפה

בית ברל-מכון לחקר הזקנה ויזמות חברתית

מרכז הידע לחקר הזקנה –אוני העברית.

פניתי לכל הגופים הנ"ל למעט מרכז הידע לחקר הזקנה באוני העברית וזאת בשל

התקשרות חוזית למיזם משותף שיש בין המשרד למרכז הידע.

אל רשימה זו הגעתי לאחר ברור עם אנשי מקצוע בתחום הזקנה

לא ידוע לי על עוד גופי מחקר נוספים שעוסקים בתחום הזקנה.

שלום בוחבט

ראש תחום פרויקטים וחינוך מבוגרים

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,

טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034

Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,

Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

יום שני ד' סיון תש"ע

17 מאי 2010

בקשה לפטור ממכרז

### מיזם משותף בין משרד לענייני גמלאים לבין מכון הרצג לחקר הזקנה

שיתוף הפעולה המוצע יהיה בארבעת נושאי המחקר הבאים:

1. מניעת בדידות ובידוד אצל זקנים
2. התנדבות של בני הגיל המתקדם בבתי ספר: הערכת הקשר בין מודלים של תכניות בין דוריות, המשתתפים בתכניות והשפעת התכניות
3. השוואת התערבויות למניעת הידרדרות אצל זקנים הסובלים מבעיות זכרון
4. השפעת תכניות הכנה לפרישה על הסתגלות לאחר הפרישה

### 1. מניעת בדידות ובידוד אצל זקנים

רקע: כ-40% מהקשישים סובלים מבדידות או בידוד חברתי בעולם. לבדידות ובידוד חברתי השלכות שליליות הן מבחינה אישית והן מבחינה חברתית. מחקרים קודמים מצאו שבדידות קשורה לירידה במצב בריאותי, לדיכאון, להתאבדויות, ולשימוש מופרז בשרותי בריאות. יותר מכל, בדידות גורמת לאיכות חיים ירודה. מספר גורמים המשפיעים על בדידות ובידוד חברתי של קשישים, ביניהם גורמים סביבתיים כגון הזדמנויות למגעים חברתיים, ומחסומים פסיכולוגיים כגון חסך במסוגלות-עצמית בסיטואציות חברתיות. בנוסף, יש עדות לכך שהתערבויות קבוצתיות ואישיות עשויות להפחית בדידות, להגדיל את הרשת החברתית ולהביא לשיפור בבריאות של אנשים זקנים. אולם, רוב ההתערבויות הקיימות הפתוחות לציבור אך אינן מגיעות לאוכלוסייה הזקוקה להן ביותר- האנשים הבודדים ביותר. נוסף על כך, ההתערבויות אינן מנסות להבין מהם המחסומים לאינטגרציה חברתית אצל קשישים, אלא רק מנסות להציע הזדמנויות לפעילות.

השערת העבודה ומטרותיה: מטרת המחקר היא לפתח ולהעריך מודל להפחתת בדידות ובידוד חברתי בקרב קשישים. השערת העבודה היא שהשימוש באלגוריתם המבוסס על המודל יגרום להפחתת בדידות, בידוד, ושימוש בשרותי בריאות בקבוצת ההתערבות.

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,

טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034

Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,

Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

חשיבות המחקר: המחקר הוא מחקר מקדים שישכלל את ההתערבות ואת שיות המחקר. פיתוח ההתערבות יביא לשיפור ולהעמקת השירות והטיפול בקשישים, וכן להגברת השימוש בשירותים קיימים. המחקר יפתח אמצעים להדרכת צוות שיישם את הפרויקט בעתיד, ויסייע באיתור זקנים הזקוקים לסיוע. בכך, תוצרי המחקר עשויים להפחית השימוש הגבוה בשירותי בריאות ורווחה אחרים שנגרמים ע"י בדידות ובידוד חברתי מוגברים בקרב זקנים.

עלות המחקר - ~~320,000~~ ₪  
328,007

## 2. התנדבות של בני הגיל המתקדם בבתי ספר: הערכת הקשר בין מודלים של תכניות בין דוריות, המשתתפים בתכניות והשפעת התכניות

רקע: הבדידות נפוצה בקרב זקנים, כמו גם ספקות אקסיסטנציאליים לגבי משמעות קיומם ותחושת חוסר תפקיד בחברה. מנגד, יש חוסר במסגרות חברתיות העונות לבעיות אלה. אחת התכניות לה יש פוטנציאל לתרום להפחתת בעיות אלה היא המסגרת של תכניות בין דוריות בבית הספר. תכניות אלה יכולות לספק לקשישים תחושות משמעות ומטרה בחייהם ולהרחיב את מגעיהם החברתיים. קיימות תכניות רבות מסוג זה בישראל, הפועלות על פי מודלים שונים המספקים תפקידים שונים לזקן (לדוגמא, של מורה או של תלמיד). אולם, עדיין לא נעשה מחקר מקיף שיבדוק את תועלות התכניות הקיימות עבור כל הצדדים הלוקחים בהן חלק ויפיק את הלקחים הנלווים ליישום יעיל יותר של תכניות בין דוריות.

### השערת העבודה ומטרותיה:

ההשערה המרכזית של מחקר זה היא שמודלים שונים יניבו סוגים שונים של תועלות לצדדים הנוטלים חלק בתכניות הבין דוריות. כדי למקסם את התועלת עבור המתנדבים, הילדים בבתי-הספר והמערכת הבית-ספרית, אנו רוצים לחקור את החזקות ואת החולשות של התוכניות הקיימות. מטרות המחקר הן: (1) לתאר את המודלים המנחים את התכניות על מנת שיוכלו לשמש דוגמא לאחרים המעוניינים לקחת חלק בתכניות מסוג זה, (2) לבדוק את תרומת התכניות השונות למשתתפים- הקשישים, התלמידים, המורים ומוסדות הלימוד ו- (3) לבחון את תפיסות המשתתפים לגבי אפשרויות לשיפור התכניות הקיימות.

חשיבות המחקר: ההתנדבות בבתי ספר יכולה לספק מסגרת בה קשישים יוכלו להיות פחות מבודדים, להרחיב את המעגלים החברתיים שלהם ובאותו זמן, לתרום לקהילה. בנוסף, בהינתן מיעוט המשאבים החומריים בבתי-ספר, המתנדבים הזקנים יכולים לגרום לשינוי מהותי בשיפור חוויית בית-הספר עבור תלמידים ומורים. בנוסף, לתכניות בין דוריות הפוטנציאל להגביר את רמת הפעילות הגופנית, החברתית והנפשית של הזקנים, ואלה בתורם נמצאו קשורים לעיסוב הידרדרות גופנית וקוגניטיבית. אנו מצפים

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,

טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034

Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,

Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

שלמחקר זה תהיינה השלכות משמעותיות לשיפור איכות חייהם של קשישים בכך שיישום המסקנות על תכניות בין דוריות בעתיד יביא להעלאת הפעילות ואיכות החיים של קשישים בארץ. ממצאי המחקר ירחיבו ויעמיקו את ההבנה של המודלים הקיימים והפוטנציאל שלהם לענות לצרכי הקשישים בארץ. הממצאים יספקו מידע חיוני לבתי ספר ולמתנדבים עתידיים, ויתרמו לשיפור מדיניות יישום התכניות הבין דוריות.

עלות המחקר - 407,000 ₪  
104.646

### 3. השוואת התערבויות למניעת הידרדרות אצל זקנים הסובלים מבעיות זיכרון

רקע: אנשים הסובלים מבעיות זיכרון נמצאים בסיכון מוגבר לדמנציה. אנשים אלה אינם חשופים מספיק לדרכים לשפר את מצבם, ועל דרכים אשר יוכלו לסייע להם לשלוט בחייהם ולשפר את איכותם. הבנת מהלכן וטבען של מחלות כרוניות מעלה כי ביצוע שינויים בהרגלי חיים בשלב ההתחלתי של המחלה עשוי למנוע בעיות פוטנציאליות שעתידות להופיע עם התפתחות המחלה. לאחרונה פותח בארה"ב קורס לקידום בריאות לאוכלוסיה זו והממצאים הראשוניים מעודדים. כמו כן פותחה תכנית לתרגול קוגניטיבי שממצאה מעודדים מאד (ACTIVE). במכבי שרותי בריאות פיתחו תכנית תפקודית לאותה מטרה. תכנית זו מערבת את משתתפי הקבוצה בפעילות משמעותית עבורם.

מטרות המחקר: מטרת המחקר היא להכין את החומרים והשאלונים ולערוך מחקר מקדים לקראת מחקר שישווה את התועלת היחסית של קורס לקידום בריאות לעומת קורס לאימון קוגניטיבי והקורס תפקודי והשוואתם לקבוצת ביקורת.

חשיבות המחקר המוצע: המחקר יתחיל לספק מענה ממורכז מטופל לאנשים הסובלים מירידה קוגניטיבית ונמצאים בסיכון לפיתוח דמנציה. זהו פלח גדל של האוכלוסייה בישראל שנאלץ להתמודד עם מחלה כרונית קשה עם מעט מאד עזרה. המחקר יתחיל להבהיר את החשיבות היחסית של התערבויות אלטרנטיביות עבור אוכלוסיה זו ואנו מצפים שהמחקר המקדים יאפשר פיתוח מחקר מבוקר של הנושא.

עלות המחקר 215,000 ₪  
213.500



## המשרד לענייני גמלאים

### 4. השפעתן של תוכניות הכנה לפרישה על ההסתגלות לחיים שאחרי הפרישה מהעבודה

רקע: פרישה מהעבודה היא אחד ממעברי החיים המרכזיים המסמלים מעבר לתקופה חדשה. עם פרישת האדם מעבודתו הוא נפרד ממרכיב משמעותי בחייו המקרין על תחומי חיים רבים. הספרות המחקרית מתארת את שלב המעבר מחיי עובד לחיי גמלאי כשלב רב-משמעות המלווה לעיתים קרובות בירידה בשביעות הרצון מהחיים, פגיעה בדימוי העצמי ובאיכות החיים של האדם, ומציינת את חשיבותן של מיומנויות ההתמודדות עם המעבר לתקופת הפרישה. למרות מרכזיותו של שלב חיים זה, קיימת הכנה חלקית בלבד לקראתו. מטרת תוכניות ההכנה לפרישה והיעוץ לפרישה הינה להקל על ההסתגלות לפרישה ולעזור לאנשים לתכנן את חייהם בשלב החיים החדש.

סקירת ספרות עדכנית ביותר העלתה כי כמעט ואין מחקרים בעשרים השנים האחרונות הבודקים את השפעתן ותרומתן של תוכניות ההכנה לפרישה על אוכלוסיית הפורשים. מחקרים מעטים העוסקים בהכנה לקראת פרישה מתמקדים באספקטים הכלכליים בלבד ובהשלכות של התארגנות פיננסית של היחיד לאחר הפסקת העבודה. להפתעתנו, ההשלכות של חינוך והדרכה לקראת פרישה על המארג החברתי-פסיכולוגי-משפחתי ועל התמודדות האדם במכלול נושאים אלו, כמעט ולא נחקרה בעשרים השנים האחרונות. זהו נתון מדהים לאור השינויים הדמוגרפיים והצרכים המשתנים הנובעים מהם עבור אוכלוסיית הגמלאים והחברה בכלל.

המחקרים הותיקים שגורנו בשנות השבעים של המאה הקודמת, וכן מחקר יחיד חדש שלא פורסם כמאמר ונערך באוסטרליה, מעידים כי תוכניות ההכנה לפרישה מקדמות את רווחתם הנפשית של המשתתפים בהן ותורמות לדימויים האישי ולהתמודדות עם המעבר מתפקיד עובד לתפקיד גמלאי. התמונה המצטיירת מנתונים חלקיים אלו היא כי חינוך והדרכה לקראת שלב החיים בפרישה, עשויים להניב תרומה רבת משמעות לפרט, לקהילה ולחברה כולה.

על פי נתוני סקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2003), רק אחוז קטן ביותר של העובדים בישראל נהנה מתוכניות הכנה לפרישה (פחות מ-15%).

המחקר המוצע מתמקד בעובדים הנמצאים בתהליך הפרישה מהעבודה ומציע כיוון מחקרי לבדיקת השפעתן של תוכניות הכנה לפרישה על שביעות הרצון מהחיים של הפורשים ומיומנויות ההתמודדות שלהם.

---

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,  
טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034  
Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,  
Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034



## המשרד לענייני גמלאים

מטרות המחקר והדרכים להשגתן: המחקר יבדוק את השפעתן המיידית והממושכת, יחסית, של תוכניות הכנה לפרישה. מטרתו העיקרית היא לבחון את תרומת תוכניות ההכנה לפרישה לשביעות הרצון מהחיים של הפורש, באמצעות השוואה בין שתי קבוצות: קבוצת עובדים לקראת פרישה המשתתפים בתוכניות הכנה לפרישה וקבוצת עובדים שאינם משתתפים בתוכנית כזו. המחקר ינסה לזהות את תרומת התוכניות למספר מרכיבים חיוניים לשביעות הרצון מחיים: כישורי ההתמודדות של המשתתפים, ההערכה העצמית שלהם וכן תחושת השליטה בחיים. המחקר ילווה את שתי הקבוצות בתהליך שבין מועד הפרישה עצמו ועד לחצי שנה לאחר הפרישה וינסה לשרטט את תמונת ההסתגלות של שתי הקבוצות.

תרומות מדעיות ותועלות כלכליות וחברתיות: על יסוד הנאמר לעיל יש למחקר המוצע חשיבות רבה במישור האישי, הקהילתי והחברתי. במישור האישי הוא יתרום להבנת מסלול ההתמודדות של הפרט עם הפרישה וישרטט מסלול הולם להכנת העובד באופן שייטיב עם בריאותו הפיזית, הנפשית והחברתית. במישור הקהילתי והחברתי למחקר יש השלכות יישומיות לגבי פיתוח, ארגון והחלת תוכניות כאלו על כלל אוכלוסיית הפורשים במדינה. ממצאי המחקר יוכלו להעניק כיוון לגבי תכניות עתידיות למעצבי מדיניות, לאנשי מקצוע ולארגונים, בתחום הרווחה וכלכלה כאחד.

עלות המחקר - 60,000 ₪

59,905

705558

עלות כוללת ~~702,000~~ ₪

משתתפים :

המשרד לענייני גמלאים : 350,000 ₪

מכון הרצג : 352,000 ₪



המשרד לענייני גמלאים

---

משרד לענייני גמלאים, רח' קפלן 3, ירושלים 91919,  
טל: 02-6547001, פקס: 02-6547034  
Prime Minister's Office, 3 Kaplan St., Jerusalem 91919,  
Tel: 972-2-6547001, Fax: 972-2-6547034

1. מניעת בדידות ובידוד אצל זקנים  
אגודת נקטאם של ארבעה מאות וחמשים וחמשה

הוצאות שכר						
תפקיד	דרגה	שעות	עלות שעה	עלות חודשית בפועל	מספר חודשי העסקה	עלות שכר לתקופת הפרויקט
חוקר	פרופ' מן המניין	40	271	10,840	12	130,080
מתאם מחקר	MA	20	150	3,000	12	36,000
עוזר מחקר	MA	27	150	4,050	12	48,600
עוזר מחקר	MA	27	150	4,050	12	48,600
מקדם בריאות	MA	27	150	4,050	6	24,300
סה"כ שכר (בש"ח)						
287,580						

הוצאות אחרות		
עלות	פירוט	ועדה מניעת
<del>3,000</del>	מומחים בתחומים שונים בזיקנה (רפואה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, סוציולוגיה, סיעוד, וכדו'), על מנת להבטיח מבט רב-תחומי על הנושא, ופתרונות שייקחו בחשבון את מורכבותו. העלות כוללת הוצאות נסיעה, כיבוד ותשלום למשתתפים. הועדה תתכנס פעם או פעמיים בתחילת המחקר ובמהלכו, לפי הצורך. כל מפגש ימשך כשעה וחצי.	
5,000	זהו מרכיב משמעותי בתכנית, שכן הוא יאפשר מימון של יוזמות המשתתפים לפתרונות חברתיים, כחלק מההתערבויות למניעת בדידות. דוגמאות להתערבויות- הקמת בתי קפה קהילתיים, בנייה והרצה של פעילויות המבוססות על תחומי עניין משותפים כמו חוגים, מועדון ספר, מועדון סרט, מועדון מוסיקה ומועדון יצירה.	בניית התערבויות חברתיות על בסיס צרכי ויוזמות המשתתפים
3,000	דואר, טלפון, ציוד מתכלה	הוצאות שוטפות
840	מודמים סולאריים לצורך ביצוע הראיונות (איסוף הנתונים)	שירותי תקשורת
10,627	נסיעות של עוזרי המחקר לראיונות עם המשתתפים (20 ק"מ x 70 משתתפים x 2.5 נסיעות x 1.4) נסיעות של המשתתפים בקבוצת המיקוד (20 ק"מ x 24 משתתפים x 1 נסיעה x 1.4), נסיעות של מקדם הבריאות (20 ק"מ x 100 נסיעות x 1.4) ונסיעות של המשתתפים במחקר (5 ק"מ x 3 נסיעות x 75 משתתפים x 1.4).	החזרי נסיעות
3,000	פרסום המחקר בעיתונות מקומית ולחלוקת עלונים ופלאיירים, לצורך גיוס משתתפים	פרסום המחקר
960	נשלם ל-24 אנשים שישתתפו בשתי קבוצות מיקוד. התשלום יהיה לפי 40 ש"ח לאדם.	תגמול למשתתפים בקבוצת המיקוד
2,000	עובדי המרפאה יסייעו באיתור משתתפים, ויכינו למשתתפים מרשם לפעילות חברתית. התשלום יהיה לפי 50 ש"ח לשעה.	תגמול כספי לעובד במרפאה
9,000	המשתתפים יקבלו 40 נה עבור הזמן שהשקיעו במילוי השאלונים בתחילת המחקר, ו-40 ש"ח נוספים עבור זמן מילוי השאלונים בסוף המחקר.	תגמול כספי למשתתפים במחקר
3,000	נצטרך מחשב נייד גם למחקר זה וגם למחקר השני כדי להגיע לתפעול מיטבי של שני המחקרים, ולמנוע מצב שבו לא נוכל לראיין משתתפים למחקר זה כיוון שהמחשב יהיה בשימוש במחקר השני.	מחשב נייד
סה"כ הוצאות אחרות (בש"ח)		
40,427		

סה"כ תקציב למחקר: 328,007 ש"ח



3. השוואת התערבויות למניעת הידרדרות אצל זקנים הסובלים מבעיות זיכרון  
 אגודת זקנים

הוצאות שכר						
תפקיד	דרגה	שעות	עלות שעה	עלות שכר חודשית בפועל	מספר חודשי העסקה	עלות שכר לתקופת הפרויקט
חוקר	פרופ' מן המניין	5	266.6	1,333	12	16,000
מתאם מחקר	MA	16	125	2,000	12	24,000
עוזר מחקר	MA	9,000	100%	9,000	12	108,000
עוזר מחקר נוסף לתקופת הראיונות	BA	7,500	50%	3,750	3	11,250
מרפא בעיסוק	MA	31	126	3,900	5	19,500
סטטיסטיקאי	MA	20	120	2,400	4	9,600
סה"כ שכר (בש"ח)						188,350

הוצאות אחרות		
עלות	פירוט	חומרים לקורס
1,500	חומרים לקורס כוללים: עטים או עפרונות, מספריים עם קצוות מעוגלים, נייר טיוטה, סרגלים, כדורי טניס, כדורים קטנים, נייר אוריגאמי, כסף מזויף, מחשבונים ידניים, דיסקים עם מוזיקה/צלילים, קלסרים, תגי שמות לכל שבוע, העתקים של החומרים לקורס וכיבוד קל למפגשים.	
1,800	דואר, טלפון וציוד מתכלה	
950	מודמים סלולאריים לצורך ביצוע הראיונות (איסוף תנתונים)	שירותי תקשורת
4,900	החזר נסיעות לעוזר מחקר עבור ביצוע הראיונות (15 ק"מ x 175 נסיעות x 1.58), ולמרפא בעיסוק על העברת הקורס (15 ק"מ x 32 נסיעות x 1.58)	החזרי נסיעות
3,000	כדי לגייס משתתפים, אנו מבקשים מימון עבור הדפסת מודעות לפרסום הקורס (והמחקר) בעיתונים מקומיים, עלונים ופלאיירים	פרסום
3,500	תרגום הקורסים השונים (קידום בריאות ואימון קוגניטיבי) וכלי המחקר (שאלונים) מאנגלית לעברית.	תרגום כלי המחקר
3,000	המחשב הנייד ישמש לראיונות עם המשתתפים	מחשב נייד לצורך אבחון
3,000	תוכנה זו משמשת להערכת התפקוד הקוגניטיבי של המשתתפים	תוכנת אבחון MindStreams
3,000	המשתתפים במחקר (75 אנשים) יקבלו 40 ש"ח עבור מילוי השאלונים	תגמול למשתתפים
סה"כ הוצאות אחרות (בש"ח)		
24,650		

סה"כ תקציב למחקר: 213,000 ש"ח

4. השפעתן של תוכניות הכנה לפרישה על ההסתגלות לחיים שאחרי הפרישה

מהעבודה  
מחירי מיסים מאז ינואר 2015

הוצאות שכר					דרגה	תפקיד
עלות שכר לתקופת הפרויקט	מספר חודשי העסקה	עלות שכר חודשית בפועל	עלות שעה	שעות		
10,000	12	1000	250	4	פרופ' מן המניין	חוקר
36,000	12	3,000	100	30	BA	עוזר מחקר
8,215	3	2,755	155	19	MA	סטטיסטיקאי
54,255					סה"כ שכר (בש"ח)	

הוצאות אחרות		פירוט	עלות
הוצאות משרד		דואר, טלפון, ציוד מתכלה	1,800
צילום, שכפול, הדפסות		שכפול שאלוני המחקר למשתתפים	1,000
חזרי נסיעות		נסיעות עוזרי המחקר למקומות העבודה, כדי להעביר את שאלוני המחקר (25 ק"מ x 24 נסיעות x 1.4)	840
תגמול זמן למשתתפים		המחקר יכלול כ-150 משתתפים. בין המשתתפים יוגרלו 40 תווי קנייה בסך 50 ש"ח כל אחד	2,000
5,640		סה"כ הוצאות אחרות (בש"ח)	

סה"כ תקציב למחקר: 59,905 ש"ח

סיכום התקציבים בארבעת המחקרים המוצעים

תקציב המחקר	שם המחקר
325,007	מניעת בדידות ובידוד אצל זקנים
104,646	התנדבות של בני הגיל המתקדם בבתי ספר: הערכת הקשר בין מודלים של תכניות בין דוריות, המשתתפים בתכניות והשפעת התכניות
213,000	השוואת התערבויות למניעת הידרדרות אצל זקנים הסובלים מבעיות זיכרון
59,905	השפעתן של תוכניות הכנה לפרישה על ההסתגלות לחיים שאחרי הפרישה מהעבודה
705,558	סה"כ תקציבים (בש"ח)